

ADI:..... SOYADI:..... SINIFI:NO:	ESKİŞEHİR İL MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ ÖLÇME DEĞERLENDİRME MERKEZİ 2024-2025 EĞİTİM VE ÖĞRETİM YILI TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI DERSİ 10. SINIFLAR 2. DÖNEM 2. YAZILI ÖRNEK SINAVI	ALDIĞI PUAN CEVAP ANAHTARI
---	--	--

Sınav süresi **40** dakikadır. Soruların puan değeri yanlarında yazmaktadır.

1 ve 2. soruları metinden hareketle cevaplayınız.

Seniha, salonun diğer bir köşesinde arkadaşlarından iki genç kızla biraderinin dostlarından iki genç adam ve yeni evlenmiş bir hanımdan bileşik bir grup ortasında büyük halasının torunu Hakkı Celis'in kendisine okuduğu şiirleri dinler görünüyordu. Ta içinden Faik Bey'e kızgındı. Zira bu meclislere parlaklık verebilecek yalnız onun sohbetleri, onun esprileri, onun şakalarıydı. O, bir köşeye çekilir çekilmez oda suyu çekilmiş bir havuza dönüyor ve hiç kimse ne yapacağını bilemiyordu. Seniha'nın ise başkalarının sözlerinden dehşetli bir surette içi sıkılıyordu. Hele halazadesi Celis'in şiirlerine hiç tahammülü yoktu. Bu genç, kendisinden ancak bir iki ay küçük olmasına ve şimdiden birçok şiiri bazı mecmualarda çıkmış olmasına rağmen ona parmakları mürekkep lekeli ve pantolonunun dizleri çıkmış zavallı bir mektep çocuğu gibi görünmekten kurtulamıyordu.

A.2. 8. Metinde anlatıcı ve bakış açısının işlevini belirler.

1. Metnin bakış açısını belirleyiniz. (10 puan)

İlahi (Hâkim/ Tanrısal) Bakış Açısı

A.2. 5. Metnin olay örgüsünü belirler.

A.2. 6. Metindeki şahıs kadrosunun özelliklerini belirler.

A.2. 7. Metindeki zaman ve mekânın özelliklerini belirler.

2. Yukarıdaki metinde yer alan yapı unsurlarını belirleyiniz. (14 puan)

Şahıs Kadrosu (2 puan):

Seniha, Hakkı Celis

Mekân (2 puan):

Salonun diğer bir köşesinde, oda

Zaman (6 puan):

Bir köşeye çekilir çekilmez, bir iki ay, şimdiden

Olay Örgüsü (4 puan):

Seniha, Hakkı Celis'in okuduğu şiirleri dinler gibi gözüküp herkes gibi o da Faik Bey' e kızgındı. Onun sohbetlerine devam etmesini istiyordu. Hakkı Celis'in şiirleri dergilere çıkmış olmasına rağmen onu hala bir mektep çocuğu olarak görüyordu.

A.3. 13. Türün ve dönemin/akımın diğer önemli yazarlarını ve eserlerini sıralar.

3. Aşağıda verilen eserlerin karşılıklarına sanatçıları yazınız. (2 x 5 = 10 puan)

Cimri	Moliere
Zoraki Tabip	Ahmet Vefik Paşa

4. Orta oyununda bulunması gereken dil, üslup ve sunum özelliklerinden dördünü belirleyiniz. (4 x 3 = 12 puan)

- *Geleneksel Türk tiyatrosunun birçok bakımdan karagöze benzeyen ama canlı oyuncularla oynanan bir türü de orta oyunudur.
- *Çevresi izleyicilerle çevrili bir alan içinde oynanan, yazılı metne dayanmayan, içinde müzik, raks ve şarkı da bulunan doğaçlama bir oyundur.
- *Halkın ortak malıdır.
- *Daha eski kaynaklarda bu oyun; kol oyunu, meydan oyunu, taklit oyunu, zuhurî gibi adlarla anılmıştır.
- *Orta oyunu, han ya da kahvehane gibi kapalı yerlerde de oynanmakla birlikte, genel olarak açık yerlerde ortada oynanan bir oyundur.
- *Seyircilerin çevrelediği boş, meydanlık bir alanda oynandığı için bu ismi almıştır.
- *Oyunun oynandığı yuvarlak ya da oval alana palanga denir.
- *Oyunun dekoru; yenedünya denilen bezsiz paravandan ve dükkân denilen iki katlı kafesten oluşur.
- *Yenedünya ev olarak, dükkân da iş yeri olarak kullanılır.
- *Dükkânda bir tezgâh, birkaç hasır iskemle bulunur.
- *Orta oyununun da yazılı bir metni yoktur.
- *Nükte ve cinasa önem verilir.
- *Ana çizgileri bilinen bir konu ele alınarak oyuncuların doğaçlama, yani tuluat yoluyla geliştirdikleri olaylar dizisi, oyun kişileriyle sahneye getirilir.
- *Şive taklitleri yapılır.
- *Orta oyununun kişileri ve fasılları Karagöz oyunuyla büyük oranda benzerlik gösterir.
- *Oyunun en önemli iki kişisi Kavuklu ile Pişekâr'dır.
- *Kavuklu, Karagöz oyunundaki Karagöz'ün karşılığı, Pişekâr da Hacivat'ın karşılığıdır.
- *Orta oyununda da gülmece ögesi, Karagöz oyunundaki gibi, yanlış anlamalara, nüktelere ve gülünç hareketlere dayanır.
- *Kavuklu, bilimsel anlayıştan uzak, fakat arif, halk adamını temsil etmektedir.
- *Pişekâr ise Osmanlıca kelimeler kullanmakta yetenekli, okumuş insanı temsil etmektedir.
- *Bunlar, orta oyunlarında mizahî unsurlarla topluma mesajlar verir ve insanları bilgilendirirler.
- *Diğer oyun kişileri, gölge oyunundaki kişilerle büyük benzerlik gösteren kalıplaşmış tiplerdir.
- *Oyunda çeşitli mesleklerden, yörelerden, uluslardan insanların meslekî ve yöresel özellikleri, ağızları taklit edilir.
- *Bunlar arasında Arap, Acem, Kastamonulu, Kayserili, Kürt, Frenk, Laz, Yahudi, Ermeni vb. sayılabilir.
- *Orta oyununda kadın rolünü oynayan kadın kılığına girmiş erkeğe Zenne denir.
- *Kavuklu Hamdi ile Pişekâr Küçük İsmail Efendi, orta oyununun önemli ustaları sayılır.
- *Usta-çırak geleneği içinde yüz yıllar boyu sürmüştür.
- *Orta oyunu mukaddime (giriş), muhavere (söyleşme), fasıl (oyun), bitiş olmak üzere dört bölümden oluşur.

A.3. 14. Metinlerden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.

5. Aşağıda verilen cümlelerdeki yazım yanlışlarını düzelterek yanlarına yazınız. (4 x 3 = 12 puan)

Bu durum 1995'den beri devam ediyordu.	Bu durum 1995'ten beri devam ediyordu.
Aldığı bir kaç kitapta da bu konuya değindiğini düşünmüştü.	Aldığı birkaç kitapta da bu konuya değindiğini düşünmüştü.
Olayların bu hafta sonu biteceğini var sayarsak sonuca ulaşırız.	Olayların bu hafta sonu biteceğini varsayarsak sonuca ulaşırız.
Oysa ki ona bir an önce kavuşacağı günü hayal ediyordu.	Oysaki ona bir an önce kavuşacağı günü hayal ediyordu.

A.4. 2. Metnin türünün ortaya çıkışı ve tarihsel dönemle ilişkisini belirler.

6. Aşağıda verilen boşluğu uygun eser ismiyle tamamlayınız. (10 puan)

XVII. yüzyılda Ebul Gazi Bahadır Han tarafından yazılan adlı eser anı özelliği taşımaktadır. **Şecere-i Türk**

A.4. 15. Metinlerden hareketle dil bilgisi çalışmaları yapar.

7. Aşağıda verilen cümleleri, yapısına göre hangi cümle çeşidine dâhil olduğunu yanlarına yazınız. (4 x 3 = 12 puan)

Sabah erken saatte yanımıza geleceğini söyledi.	Girişik Birleşik Cümle
İşlerini vakitlice bitirdi ve yolculuğa çıktı	Bağlı Cümle
Bütün izlenimlerimi, kanılarımı, anılarımı göz önüne getirerek şu yargıda karar kıldım.	Girişik Birleşik Cümle
Ailesine son derece bağlı bir sanatçıydı.	Basit Cümle

B.1-B.12 kazanım ve açıklamaları için bk. EK 5

8. Yaz tatilinde sizi etkileyen bir olayı, anı türünün özelliklerine uygun biçimde anlatınız. (Puanlama yapılırken metin içerisindeki bütünlüğe - giriş, gelişme, sonuç- (10 puan), yazım kurallarına (5 puan) ve noktalama işaretlerine (5 puan) dikkat edilecektir.)

Geçtiğimiz yılın Haziran ayı idi. Yaz aylarına girecek olduğumuz günlerde oldukça sıcak bir gün yaşıyorduk. Tatil için yola koyulmuştuk. Hazırlıklarımızı tamamladıktan sonra valizlerimizi hazırlayıp bagaja yükledik. Artık gitmek için hazırдық.

Sabah saatlerinde yola çıkmıştık. Yolda yeni açmış ağaçların yemyeşil güzelliği ve cıvıldaayan kuşların sesleri ile güne başlamıştık. Yolda giderken manzarayı izliyor, bir yandan da eski anılara dalıyordum. Ailem ile birlikte yapmış olduğum bu seyahatim oldukça eğlenceli geçiyordu. Derken gideceğimiz alana 100 kilometre kala arabamız arıza yapmıştı. Araba arıza yaptıktan sonra hemen sağa çektik ve arabanın durumuna baktık. Araba hararet yapmıştı ve su kaynatmıştı. Bu durumda yola devam edemezdik. Hararetin geçmesi için bir süre bekledik ve yol yardım ekibini aramıştık. Yol yardım ekibi aracımızın yanına geldikten sonra bizleri gideceğimiz yere kadar götürdü ardından da arabamızı sanayiye götürmüştü.

Öğrencilerden belirtilen kurallar dâhilinde bir anı örneği yazması beklenmektedir. Cevap anahtarında verilen anı, örnek olarak yazılmıştır.